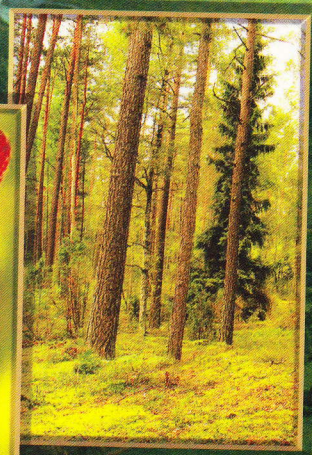
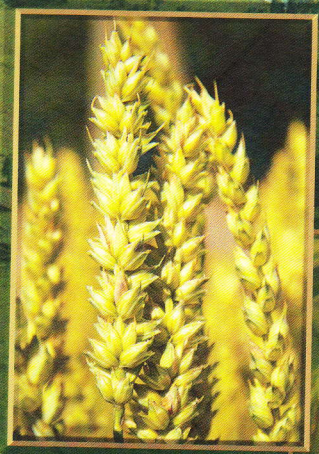

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras

***Agrariniai ir miškininkystės
mokslai: naujausi tyrimų
rezultatai ir inovatyvūs
sprendimai***

Mokslinės konferencijos pranešimai

2016, Nr. 6

Naujos juodojo serbento veislės ‘Aldoniai’ ir ‘Didikai’

**Tadeušas Šikšnianas, Vidmantas Stanys,
Audrius Sasnauskas, Ingrida Mažeikienė**

Sodininkystės ir daržininkystės institutas

Šiaurės Europos vidutinio klimato juostoje juodieji serbentai pradėti auginti prieš 400 metų, o kryptinga šių augalų selekcija vykdoma nuo XX a. pirmojo dešimtmečio. Lietuvoje juodojo serbento selekciją 1946 m. pradėjo Ipolitas Štaras.

LAMMC SDI kasmet atliekami juodojo serbento kryptingi kryžminimai, siekiant sukurti atsparias grybinėms ligoms ir serbentinei erkutei veisles, kurių uogos tiktų vartoti šviežios. 1994 m., sukryžminus veislės ‘Vakariai’ ir selekcinio numerio 70-88-9 augalus, sukurta veislė ‘Aldoniai’, o 1996 m., sukryžminus veislių ‘Kriviai’ ir ‘Saniuta’ augalus, sukurta veislė ‘Didikai’.

Veislė ‘Aldoniai’ vidutinio ankstyvumo, uogos sunoksta liepos mėn. pirmąjį dešimtadienį (07 10), laikotarpis nuo pirmųjų iki paskutinių uogų sunokimo – 13 dienų. Augalai labai derlingi. Pilno derėjimo laikotarpiu serbentų uogų derlius yra 4,8–7,6 t ha⁻¹, o standartinių veislių ‘Titania’ ir ‘Smaliai’ derlingumas – atitinkamai 2,8–3,7 ir 3,2–4,2 t ha⁻¹. Veislė ‘Aldoniai’ derlingumu 70–102 % lenkia standartinių veislių ‘Titania’ ir 50–83 % ‘Smaliai’ augalus. Veislės ‘Aldoniai’ uogos stambios (1,1 g), patrauklios išvaizdos (4,6 balo) ir gero skonio (4,5 balo). Krūmai stipraus augumo, atsparūs šalčiams ir pavasarinėms šalnoms. Augalai silpnai pažeidžiami grybinių ligų ir visiškai atsparūs serbentinei erkutei. Šios veislės atsparumas serbentinei erkutei yra nulemtas dominantinio *P* geno. Veislės ‘Aldoniai’ augalai išsiskiria aukštu savidulkos lygiu (77 %) ir pagal šį rodiklį 24 % lenkia veislės ‘Titania’ (53 %) augalus.

Veislė ‘Didikai’ priklauso ankstyvosioms veislėms. Uogos sunoksta liepos mėn. pradžioje (07 05). Laikotarpis nuo pirmųjų iki paskutinių uogų sunokimo – 12 dienų. Augalai derlingi. Pilno derėjimo laikotarpiu uogų derlius

siekia 3,3–4,1 t ha⁻¹. Ji derlingumu 9–18 % lenkia standartinę veislę ‘Titania’ ir prilygsta veislės ‘Smaliai’ uogų derliui. Veislės ‘Didikai’ uogos labai stambios (1,4 g), itin patrauklios išvaizdos (4,6 balo) ir gero skonio (4,5 balo). Krūmai vidutinio augumo, atsparūs šalčiams, silpnai pažeidžiami grybinių ligų ir dėl paveldėto dominantinio *P* geno visiškai atsparūs serbentinei erkutei.

Veislių ‘Aldoniai’ ir ‘Didikai’ juodieji serbentai dėl atsparumo grybinėms ligoms ir serbentinei erkutei tinkami auginti ekologiniuose ūkiuose.